

שקר הפנסיה: הקצבאות יהיו נמוכות בעשרות אחוזים מהתחזיות

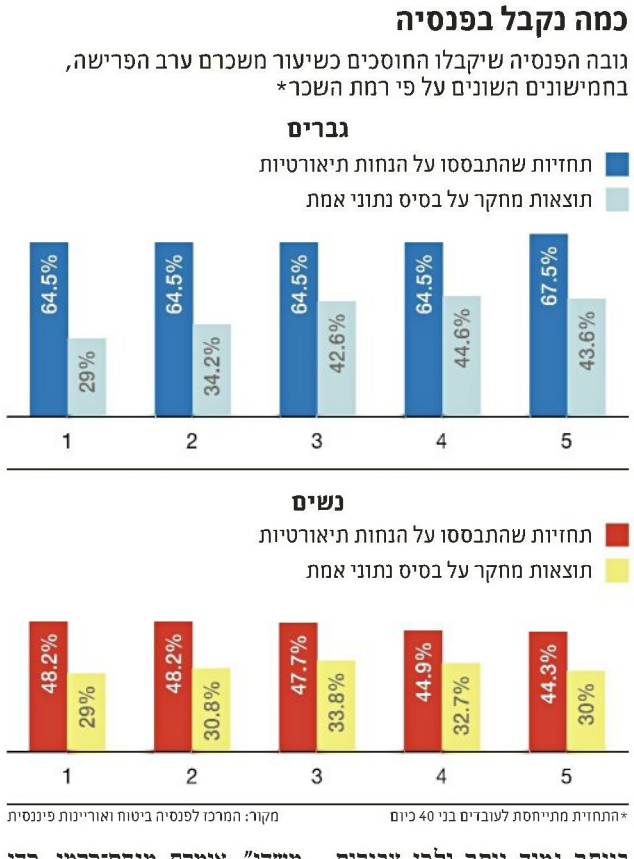
מחקר חדש שמתבסס על נתוני אמת מקרנות הפנסיה חושף תמונה עגומה על קצבאות הפנסיה הצפויות לחוסכים בישראל • קצבאות הפנסיה שיקבלו החוסכים צפויות להיות רק 30%-40% מהשכר שלהם לפני הפרישה – עשרות אחוזים פחות מהתחזיות המקובלות • אחת הסיבות: המעסיקים לא מפרישים לעובדים על מלוא השכר שלהם

לים של אותם עמיתים. בנוסף, המחקר לא התחשב בצבירות והפרשות שנעשות למוצרים פנסיוניים אחרים כמו ביטוי חי מנהלים וקופות גמל. בנוסף, לגבי קרנות הפנסיה החדשות, צריך להביא בחשבון שחוק פנ" סיה חובה נכנס רק ב-2008 ומאז שיעורי ההפרשות לפנסיה עלו בהדרגה כשהערכון האחרון ברי צע ב-2017. במצב הזה, חוסכים רבים – בפרט אלה הנמנים על החמישונים התחתונים שלא הפי רישו בעבר בכלל לפנסיה – החי לו את ההפרשות שלהם בגילאים מאוחרים, מה שמסביר את הצב"י רות הנמוכות שלהם.

מצד שני, המחקר מניח רצף תעסוקתי מלא החל מגיל 40 ועד היציאה לפנסיה כמו גם הנחה שבמשך כל התקופה הזו לא יתי בצעו משיכות מסכפי הפיצויים והתגמולים. בנוסף, המחקר לא מתייחס כלל לשינויים הצפויים בתוחלת החיים שעשויים להשפיע לרעה על קצבת הפנסיה שיקבלו החוסכים בהגיעם לגיל פרישה ובמקום זאת מניח שתוחלת החיים המשמשת היום לקביעת הפנסיה של עובד בגיל פרישה תישאר ככה גם בעוד 30 שנה. אלו הנחות מאוד אופטימיות כך שבפועל התמרי נה עלולה להיות אפילו בעייתית יותר ממה שמתאר המחקר.

מרשות שוק ההון מסרו בת" גובה למחקר: "ראשית נציין כי מדובר במחקר שהוזמן ומומן על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחי סכון. הרשות קיבלה לידיה את ממצאי המחקר הראשוניים ובוחר נת אותם וכן את הנתונים עליהם התבסס המחקר ואת תקפותם. ככלל, הרשות פועלת במסגרת הכלים שברשותה במספר דרי כים להגדלת החיטכון הפנסיוני של אזרחי ישראל, ביניהן הגדלת שיעור ההפקדות, איחוד חשבונות לא פעילים, הפחתת דמי הניהול, הגברת התחרות, צמצום עלויות הביטוח ועוד."

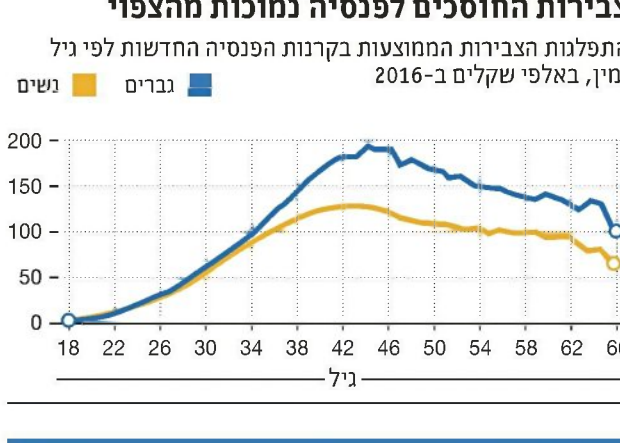
נועם בר

פרופ' אביה ספיבק, צילום: עופר וקנין

דורית סלינגר, צילום: דבורת האוזר

בוותק נמוך יותר ולכן צבירות נמוכות יותר, אבל מהנתונים שיש לנו רואים שאין הבדלים גדולים בוותק בין נשים לגברים – בין היתר גם בשל חובת המ" עסיק להפריש לנשים בתקופה שהן מקבלות דמי לידה מביטוח לאומי", אומרת מנחם-כרמי.

אנשים מושכים כסף

סיבות נוספות שאחראיות לשיעורי הפנסיה הנמוכים שהי תקבלו במחקר הן משיכות מ" קרמות של כספי התגמולים ומשיכות של כספי הפיצויים. לפי המחקר, ב-2016 בוצ" עו משיכות של כ-4 מיליארד שקל מקרנות הפנסיה והן בוי צעו ב-5% מחשבונות הפנסיה הקיימים, פעילים ולא פעילים. המשיכות כללו כספי תגמולים, פיצויים או שניהם יחד. 75% מהמשיכות בוצעו מחשבונות שאינם פעילים.

"בשונה ממשיכות התגמולים שמאפיינות בעיקר בעלי הכנסה נמוכה, את משיכות כספי הפי צויים זיהינו לאורך כל התפלגות ההכנסה – אנשים לא מבינים שכ" ספי הפיצויים הם תוספת לפנסיה והושבים שאם לא ימשכו את הפי צויים הם ילכו לאיבוד או יפסידו

על פי המחקר, הפערים נובעים מכמה גורמים מרכזיים: שכר מבוטח לפנסיה נמוך מאוד ביחס לשכר בפועל, כניסה מאוחרת לשוק העב"י דה וחוסר רציפות תעסוקתית. למרות שלכאורה יש ציות מלא של מעסיקים להפרשות הפנ" סיוניות המינימליות הקבועות בחוק בהיקף של 18.5% מהשכר, הרי שבפועל ההפרשות מועב" רות רק על חלק מסוים מהשכר, כאשר חלק אחר ממנו לא מבוטח כלל לפנסיה. מעסיקים נוקטים בדרכים שונות כדי לצמצם את ההפרשות הפנסיוניות עבור העובדים שלהם, על ידי הגדרה של חלק מהשכר כשכר שאינו מבוטח לפנסיה כמו שכר שניי תן על שעות נוספות ובנוסים קבועים.

נתוני המחקר מראים כי שיעור השכר המבוטח לפנסיה מגיע לממוצע של 58% מהשכר הרגיל של העובד, כאשר אצל נשים הוא גבוה יותר – 65% לעומת 52% בגברים. המשמעות היא שההפרשות לפנסיה עבור עובד שמשכר 10,000 שקל מתבצעות בפועל בממוצע רק ביחס ל-5,800 שקל משכרו. כך, בזמן שהתחזיות המקובלות לג" בי גובה הפנסיה שצפויה לחי סכים עם הפרישה, מתייחסות להפרשות אידיאליות שנעשות עבור כלל השכר, הרי שכפ"י על התמונה שונה. קצבת הפנ" סיה אמורה לשמור כמה שיותר על רמת החיים שאליה התרגל העובד בשנות העבודה לפני הפרישה לפנסיה, אך אם רק על חלק מסוים מהשכר מתבצעות הפרשות הרי שהמטרה לא תי כל להתממש. חוק פנסיה חובה וההסכמים עם ההסתדרות קבעו הפרשות מינימליות לפנסיה אך השאירו מרחב גדול למעסיקים לצמצם את ההפרשות בפועל. למרות שיעורי הפרשה לפנסיה גבוהים בישראל ביחס למקובל במדינות ה-OECD, בסיס ההפי רשה הוא נמוך ולכן הצבירות הפנסיוניות נמוכות", אומרת מנחם-כרמי שערכה את המחקר. בנוסף, מהמחקר עולה כי צבירות הפנסיה הממוצעות כיום בקרנות הפנסיה החדשות נמו כות מאוד מהצפוי ביחס לגיי לאי החוסכים. צבירה ממוצעת

המשך מהשער האחורי ואולם המחקר הנוכחי שערכו שרית מנחם-כרמי (לשעבר כתבת TheMarker) ופרופ' אביה ספי בק, מתבסס על נתונים אמיתיים שמגיעים מקרנות הפנסיה וחושף תמונה שונה לחלוטין. הפערים בין תוצאות המחי קר לתחזיות המקובלות מקיפים את כל החוסכים לפנסיה בכל רמות השכר, אך הפערים הגדור לים ביותר נמצאו דווקא בחמ" שוני ההכנסה התחתונים שבלאו הכי מאופיינים במשכורת נמוכה. לגבי החמישון הראשון היה מקור בל להניח שעם היציאה לפנסיה, יגיע גובה קצבת הפנסיה ביחס לשכר האחרון הפרישה לשיעור של 64.5% אצל גברים ו-48.2% אצל נשים. אלא שלפי המחקר צפוי שיעור זה להגיע ל-29% גם לגברים וגם לנשים.

צבירות עלובות

לפי המחקר, הסיבות לפ" ערים נובעות מכמה גורמים מרכזיים: שכר מבוטח לפנסיה נמוך מאוד ביחס לשכר בפועל, כניסה מאוחרת לשוק העב"י דה וחוסר רציפות תעסוקתית. למרות שלכאורה יש ציות מלא של מעסיקים להפרשות הפנ" סיוניות המינימליות הקבועות בחוק בהיקף של 18.5% מהשכר, הרי שבפועל ההפרשות מועב" רות רק על חלק מסוים מהשכר, כאשר חלק אחר ממנו לא מבוטח כלל לפנסיה. מעסיקים נוקטים בדרכים שונות כדי לצמצם את ההפרשות הפנסיוניות עבור העובדים שלהם, על ידי הגדרה של חלק מהשכר כשכר שאינו מבוטח לפנסיה כמו שכר שניי תן על שעות נוספות ובנוסים קבועים.

חוסכים רבים מושכים מקרנות הפנסיה שלהם את כספי הפיצויים והתגמולים או רק את כספי הפיצויים – מה שפוגע בעשרות אחוזים בהיקפי הצבירות ובקצבת הפנסיה הצפויה